

**SEKTOROVÝ OPERAČNÝ PROGRAM PRIEMYSEL A SLUŽBY – OPATRENIE
„PODPORA ÚSPOR ENERGIE A VYUŽITIA OBNOVITELNÝCH
ENERGETICKÝCH „**

Kvetoslava Šoltésová

Slovenská energetická agentúra

Súčasný stav kompetencií ústredných orgánov štátnej správy, najmä Ministerstva hospodárstva, Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja a Ministerstva životného prostredia určujú zaradenie energetiky ako špecifickej oblasti do agendy týchto ministerstiev. Základným dokumentom upravujúcim používanie štrukturálnych nástrojov Európskej únie v Slovenskej republike je Národný rozvojový plán, ktorý takéto prerozdelenie kompetencií podporuje a kopíruje.

Pre skrátené programovacie obdobie 2004 – 2006 boli určené štyri špecifické ciele NRP a na ne nadväzujúce operačné programy:

1. Zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb (SOP PS)
2. Rozvíjanie ľudských zdrojov a zvyšovanie ich adaptability (Sektorový operačný program Ľudské zdroje - SOP L'Z)
3. Zvyšovanie efektívnosti poľnohospodárskej produkcie a kvality života vidieckej populácie (Sektorový operačný program poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka – SOP PRZ)
4. Podpora vyváženého regionálneho rozvoja (Operačný program Základná infraštruktúra – OP ZI)

Energetika je zastúpená v dvoch operačných programoch: Operačný program Základná infraštruktúra (OP ZI) a Sektorový operačný program Priemysel a služby (SOP PS).

Sektorový operačný program Priemysel a služby je rozdelený na dve priority: Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím domáceho rastového potenciálu a Podpora cestovného ruchu.

Jedným zo špecifických cieľov SOP PS je aj zvyšovanie účinnosti a efektívnosti získavania, premeny a užitia energetických zdrojov a orientácie na úspory energie. Tento cieľ je pretransformovaný do samostatného opatrenia **1.4 „Podpora úspor energie a využitia obnoviteľných zdrojov energie“**.

Všeobecným cieľom opatrenia je priblíženie energetickej náročnosti priemyslu úrovni porovnateľnej s EÚ prostredníctvom úspor energie a zvýšenia efektívnosti ako aj zvýšenie podielu výroby elektriny a tepla z obnoviteľných energetických zdrojov.

Špecifické ciele opatrenia sú zamerané na:

- zvyšovanie efektívnosti využitia primárnych energetických zdrojov v procese premeny energie,
- znižovanie energetickej náročnosti procesov spojených s výrobou, premenou a rozvodom energie,

- zníženie spotreby primárnych surovín pre výrobu energií a rozsiahlejšie využívanie alternatívnych zdrojov energií,
- znižovanie závislosti na dovoze primárnych energetických zdrojov.

Na dosiahnutie uvedených cieľov je potrebné vyvíjať aktivity v nasledujúcich oblastiach:

- rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zdrojov na báze fosílnych palív (napr. zvyšovanie účinnosti zariadení, zvyšovanie ročného stupňa využitia, znižovanie vlastnej spotreby energie a energetických médií a pod.),
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zdrojov na kombinovanú výrobu elektriny a tepla na báze fosílnych palív,
- rekonštrukcia existujúcich systémov rozvodov energie a energetických médií (napr. zlepšenie izolácie potrubných rozvodov, výmena dopravných zariadení energetických médií, zavádzanie systémov na sledovanie úniku energetických médií, rekonštrukcia odovzdávacích staníc tepla a iné)
- rekonštrukcia stavebných objektov za účelom zlepšenia ich tepelno-technických vlastností,
- zavádzanie systémov merania a riadenia s cieľom znižovania spotreby energie,
- rekonštrukcia existujúcich energeticky náročných technologických zariadení resp. ich náhrada za nové energeticky menej náročné,
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení na využitie alternatívnych energetických zdrojov:
 - malých vodných elektrární,
 - zariadení na energetické využitie biomasy
 - zariadení na využitie slnečnej energie,
 - zariadení na využitie geotermálnej energie,
 - zariadení na využitie veternej energie.
- spracovanie štúdií a koncepcií súvisiacich s prioritou.

Poskytovateľom pomoci je MH SR a oprávnenými príjemcami sú:

- malí a strední podnikatelia (definícia podľa Odporúčania Európskej komisie č. 96/280/EC z 3. apríla 1996 a od 1.januára 2005 definícia uvedená v Odporúčaní Európskej komisie o definícii mikro a malých a stredných podnikov č. 2003/361/EC),
- veľkí podnikatelia t.j. o podnikatelia v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka Slovenskej republiky, ktorí nespĺňajú aspoň jednu z podmienok definície MSP a sú registrovaní na území Slovenskej republiky,
- organizácie zriadené orgánmi štátnej a verejnej správy, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť, sú účastníkmi hospodárskej súťaže a v ktorých je podiel právnických osôb na základnom imaní alebo na hlasovacích právach vyšší alebo rovný 51 %. (t.j. súkromný sektor 51% a viac, verejný sektor 49% a menej)

Pomoc sa poskytuje formou nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov ES a štátneho rozpočtu, na podporu rozvoja a zvyšovania konkurencieschopnosti podnikateľov vo výrobnnej sfére, obchodnej sfére a službách na to nadväzujúcich v regiónoch úrovne NUTS II, ktorých HDP na obyvateľa meraný paritou kúpnej sily za posledné roky je menší ako 75 % priemeru spoločenstva. Z geografického hľadiska pokrýva takmer celé územie Slovenskej republiky Západné Slovensko (Trnavský kraj, Trenčiansky kraj, Nitriansky kraj), Stredné Slovensko (Banskobystrický kraj, Žilinský kraj), Východné Slovensko (Košický kraj, Prešovský kraj).

Nakoľko sa jedná o poskytovanie podnikateľským subjektom je potrebný súlad s pravidlami poskytovania štátnej pomoci napr. Usmernenie o národnej regionálnej pomoci (1998/C 74/06), Rámec Spoločenstva pre štátnu pomoc pre životné prostredie (2001/C 37/03).

V tejto oblasti je možné poskytnúť:

- regionálnu pomoc,
- pomoc na životné prostredie,
- minimálnu pomoc.

Regionálna pomoc:

Cieľom je podpora regiónov s nízkou životnou úrovňou a/alebo vysokou mierou nezamestnanosti. Regionálnu pomoc (napr. pri využívaní obnoviteľných energetických zdrojov) je možné poskytnúť len na projekty, ktoré predstavujú alebo sú súčasťou počiatočnej investície:

- investície do založenia nového podniku,
- rozšírenie existujúceho podniku,
- rozbehnutie činnosti, ktorá si vyžaduje podstatnú zmenu výrobného procesu v existujúcom podniku (racionalizácia, diverzifikácie alebo modernizácia).

Oprávnené náklady sú náklady na zaobstaranie hmotného a nehmotného investičného majetku súvisiaceho priamo s projektom (oprávnené náklady nie sú napr. dane, cestovné výdavky spojené s realizáciou projektu, mzdy, odvody a pod.). Intenzita pomoci predstavuje 50% z oprávnených nákladov a navyše bonus vo výške 15% pre MSP.

Príklad: výstavba kotolne na biomasu

- celkové náklady projektu: 13 mil. Sk,
- neoprávnené náklady (DPH, náklady vynaložené pred prisľúbením pomoci a pod.) : 3 mil. Sk,
- oprávnené náklady: 10 mil. Sk
- pomoc: 5 mil. Sk všeobecne resp. 6,5 mil. Sk pre MSP
- potrebné iné zdroje na celý projekt (vlastné, pôžičky...): 8 mil. Sk resp. 6,5 mil. Sk pre MSP

Regionálna pomoc sa neposkytuje na:

- poľnohospodárstvo,

- rybárstvo,
- uholný priemysel,
- oceliarsky priemysel,
- lodiarsky priemysel,
- priemysel syntetických vlákien,
- automobilový priemysel,
- dopravu.

Pomoc na životné prostredie:

Oprávnené náklady sú len zvýšené náklady, ktoré musí podnikateľ vynaložiť na dosiahnutie cieľov projektu. Tieto sú ešte znížené o 5-ročné úspory vonkajších nákladov, ktoré sa realizáciou projektu dosiahnu.

Príklad: výstavba kotolne na biomasu

- oprávnené náklady =
 - investičné náklady kotolne na biomasu
 - mínus investičné náklady podobnej kotolne na zemný plyn
 - mínus 5-ročná úspora na palive v porovnaní so zemným plynom (ak k nej dôjde),
 - mínus 5-ročná úspora poplatkov za emisie v porovnaní so zemným plynom (ak ním dôjde),
 - mínus prípadné ďalšie 5-ročné úspory nákladov
- z takto vypočítaných oprávnených nákladov predstavuje intenzita pomoci 40%
 - +10% za realizáciu v regióne,
 - +10% pre MSP

Po predbežných prepočtoch sa pomoc na životné prostredie javí ako relatívne výhodná pre malé vodné elektrárne so zdržou. Výhodou pomoci na životné prostredie je požnosť poskytnúť pomoc aj pre tzv. citlivé odvetvia, ktoré sú v prípade poskytnutia regionálnej pomoci vylúčené.

Minimálna pomoc:

je určená pre malé investičné projekty, ale aj pre poradenskú činnosť. Súhrnná výška pomoci nesmie prekročiť sumu 100 000 EUR po dobu troch po sebe nasledujúcich rokov. Maximálna intenzita pomoci je 65% z oprávnených nákladov. Oprávnenými nákladmi sú náklady na obstaranie hmotného investičného majetku, nehmotného investičného majetku ako aj náklady na poskytnutie externých poradenských služieb.

Minimálnu pomoc je možné kombinovať z viacerých zdrojov minimálnej pomoci max. do výšky 100 000 EUR po dobu troch po sebe nasledujúcich rokov pre jeden podnikateľský subjekt. Minimálnu pomoc je možné kombinovať aj so štátnou pomocou (napr. s regionálnou pomocou resp. pomocou na životné prostredie).

Slovenská energetická agentúra je sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom pre opatrenia 1.3. a 1.4. SOP PS a okrem iných činností súvisiacich s implementáciou štrukturálnych fondov poskytuje informácie o možnostiach poskytovania pomoci formou školení, seminárov ako aj individuálneho poradenstva na pracoviskách v Bratislave, Trenčíne, Banskej Bystrici a Košiciach.